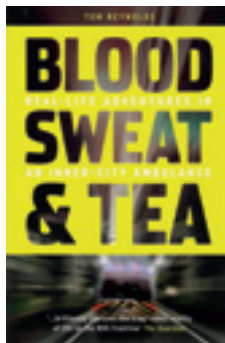

gang kommer til å føre til forandring. Han er også frustrert over manglende tilgjengelighet til allmennleger utenom kontortid, noe som gjør at han må ta seg av alle slags pasienter selv om de ikke har vært utsatt for uhell eller trenger øyeblikkelig hjelp.

Dette kan leses bare for underholdningens skyld (selv om medisinstudenter og yngre leger kan få med seg noen greie kliniske tips), men kan også tjene som en tankevekker om hva slags helsevesen vi gjerne vil ha, også her i Norge. Selv om det britiske og det norske helsevesenet neppe er umiddelbart sammenliknbare, vil jeg tro at effektivisering som går på bekostning av pasientene er en kjent problemstilling også her. Så kunne man alltså ønske at han hadde skrevet en mer gjennomført kritikk når han først var i gang eller konsentrert seg om anekdotene. Jeg vil allikevel absolutt anbefale *In stitches* dersom man ønsker et lite innblikk i hva som skjer i verden utenfor Norge.

Hvis du etter å ha lest denne fortsatt er interessert i det britiske helsevesenet, kan du kaste deg over *Blood, sweat and tea. Real-life adventures in an inner-city ambulance.* I noenlunde samme stil forteller ambulansesjåføren Tom

Reynolds (nok et pseudonym) fra frontlinjen av det britiske helsevesenet med dets problemer og utfordringer, fulle pasienter, svangerskapsdrosjekjøring, frustrerende arbeidsforhold – og en gang iblant en lykkelig utgang. Vær oppmerksom på at forfatteren fra tid til annen kan være litt kynisk og klage nådeløst over pasientene (og andre han møter). Også dette er i kategorien blogg-blitt-bok, og om den ikke er fullt så mye politisk kommentar som den første, er den underholdende og uttrykker noen frustrasjoner som vil få nordmenn til å smile gjenkjennende.

Begge bøkene er på engelsk og kanskje lettest å få tak i via nettbokhandler – for en nokså billig penge.

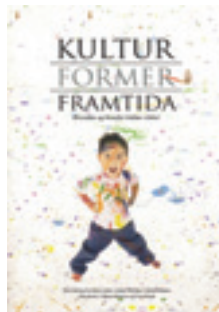
Martin Grotnes
Molde sjukehus

Gir kultur bedre helse og økt livskvalitet?

Kulturforbundet

Kultur former framtida

Hvordan og hvorfor kultur virker. 107 s, tab, ill. Oslo: Andrimne forlag, 2007. Pris NOK 250 ISBN 978-82-92546-11-6

Her henvender man seg til et bredt publikum – helsepersonell, pedagoger, samfunnsplanleggere og ansatte i næringslivet. En rekke forfattere bidrar med å synliggjøre hvordan kultur former vår fremtid på områder

som identitet, læring, helse, trivsel og næring. Blant disse finner vi legene Audun Myskja og Jostein Holmen.

Det er mange bidragsytere. *Kultur former framtida* er derfor ujevn i fremstilling, det gjelder både språk, form, innhold og akademisk dybde. I noen kapitler beskrives musikkens betydning for helse og livskvalitet gjennom en rekke referanser, i andre tar man på en litt overfladisk måte for seg for eksempel de siste årenes kulturkomuner eller planene for Stavanger som europeisk kulturhovedstad i 2008. Men de mange fargerike illustrasjonene, den gode papirkvaliteten og en tiltalende layout gjør dette likevel lettlest og spennende.

Kulturopplevelser former vår identitet, selvforståelse og uttrykksevne, noe som igjen gir styrke til å forme et selvstendig liv. Ikke minst gjelder dette kvinner. Et fortrinn med denne utgivelsen er at den ikke bare vektlegger betydningen av et profesjonelt nivå innenfor litteratur, film, teater, musikk og dans, viktigheten av folkelig kunst og kultur på amatørnivå understrekes også. En annen styrke er at også forskning der kulturens forventede effekter ikke sikkert lar seg påvise beskrives.

I en rekke studier er betydningen av musikk for å bedre læringsprosessen hos barn fremhevet. Utvidet musikkundervisning i skole og barnehage kan forebygge vold og aggresjon hos barn og unge. Musikkens betydning innenfor psykisk helse, i eldreomsorgen og i livets siste fase synliggjøres også. Det er påvist styrket immunforsvar hos dem som deltar i korsang. Musikk kan gi økt mestring og en sterkere følelse av tilhørighet, noe som er med på å styrke vår sosiale kapital. Det er viktig å beholde mangfoldet i musikklivet slik at flest mulig kan delta ut fra egne forutsetninger.

Dokumentasjonen av musikkens betydning for helsen minner oss om hva vi kan lære av medisins historie i denne høyteknologiske tidsalder. Så sent som på 1400–1500-tallet var det en forutsetning

ved flere medisinske fakulteter at legestudenten først hadde gjennomgått musikkstudier. Oppfatningen var at bare en lege med musikalisk bakgrunn kunne vurdere pulsens kvaliteter og andre viktige kroppslige tegn korrekt. Undersøkelser i den senere tid har faktisk vist at leger med musikalisk trening oppfattet bilyder fra hjertet riktigere enn ikke-musikalske leger. Det er en kjent sak at mange leger vier mye av sitt privatliv til interessen for musikk, kunst og kultur. Kanskje er det på tide at denne «legekunsten» igjen vektlegges i helsevesenet?

Gunnar Tellnes

Seksjon for arbeids- og trygdemedisin
Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin
Universitetet i Oslo

Medisin i den bortskjemte verden

Downing R.

Suffering and healing in America

An American doctor's view from outside. 126 s. Oxon: Radcliffe, 2007. Pris GBP 25 ISBN 978-1-84619-130-5

Er det meningsfullt å sammenlikne amerikansk og afrikansk medisin? Downing spesialiserte seg i amerikansk «family medicine» og arbeidet deretter to tiår som lege i Afrika før han vendte tilbake til USA. Denne utgivelsen

består av refleksjoner over temaer som utspiller seg høyst ulikt på de to kontinentene: helse, lidelse, helbredelse og teknologiens rolle i kulturen.

Forfatterens hovedanliggende er å forstå problematiske aspekter ved vestlig medisin. De afrikanske erfaringene har gitt ham respekt for tenkesett og praksiser som setter mennesker i stand til å møte lidelse og død med verdighet og aksept. Han unngår imidlertid naiv glorifisering av afrikansk «uskyld». Fattigdom, korrupsjon, aids, malaria og spedbarnsdød gis plass, og han peker på de store helsegevinstene man ville fått ved bedre infrastruktur og organisering i utviklingsland. Men det fattige Afrika har samtidig kvaliteter som gjør det til et interessant bakteppe for å oppdage skyggesider og selvbedrag i vestlig medisin.

Det afrikanske helseparadigmet er dypt religiøst og orientert mot helse som balanse og nådegave, det vestlige er biomekanisk og intervensjonsorientert. Vestlig medisin er åpenbart mest slagkraftig, men suksessen bidrar til at folks forventninger og hold-